

Saimaan ammattikorkeakoulun menettelyohjeet esteettömän opiskelun edistämiseksi

Rehtori hyväksynyt 4.10.2018

Tausta, tarkoitus ja soveltamisala

Suomen perustuslain (6.2 §) ja yhdenvertaisuuslain (21/2004) mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yhdenvertaisuuden vaatimus ulottuu myös koulutuksen saamiseen. Lait mahdollistavat kuitenkin positiivisen erityiskohtelun. Tämä tarkoittaa sitä, että joitain ihmisryhmiä voidaan tukea erityistoimin, mikäli he ovat muutoin vaarassa jäädä eriarvoiseen asemaan.

Saimaan ammattikorkeakoulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma on hyväksytty 24.3.2017. Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjän on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa saada koulutusta.

Ammattikorkeakoulun opetustoiminnassa yhdenvertaisuuden vaatimus konkretisoituu usein opiskelun esteettömyyteen. Esteettömyys on fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteuttamista siten, että jokaisella opiskelijalla on tasavertaiset mahdollisuudet opiskella ja saada tarvitsemansa palvelut. Monissa asioissa tasavertaisuus tarkoittaa samanlaisuutta, mutta erityisesti oppimisvaikeuksia, vammoja tai sairauksia omaavien opiskelijoiden kohdalla tasavertaisuus on pikemminkin sitä, että heidän opiskelua vaikeuttava tilansa huomioidaan oppimis- ja arviointitilanteiden järjestämisessä. Tasavertaisuus ei tarkoita osaamistavoitteista joustamista, sillä muuten kaikki opiskelijat eivät saavuta koulutuksen edellyttämää osaamistasoa.

Menettelyohjeen tarkoituksena on auttaa opiskelijoita, opettajia ja muuta henkilökuntaa yhdessä löytämään ratkaisuja yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskelun esteiden poistamiseksi. Monet toimitatavat, joilla poistetaan erityisryhmien opiskelun esteitä edistävät samalla kaikkien opiskelijoiden oppimista. Ohjetta sovelletaan kaikkeen Saimaan ammattikorkeakoulun järjestämään koulutukseen ja opetukseen. Valintakokeiden suhteen sovelletaan opiskelijavalintayhteistyössä sovittuja käytäntöjä. Saimaan ammattikorkeakoulu noudattaa pääosin ammattikorkeakoulujen yhteisiä, valtakunnallisia valintaperustesuosituksia. Valtakunnallisessa yhteistyössä on mm. linjattu menettelytavat, joilla mahdollistetaan hakijan tarvitsemat erityisjärjestelyt esim. vammaisuuden tai LUKI-häiriön vuoksi.

Oppimisvaikeus

Oppimisvaikeuksista puhutaan silloin, kun oppimiseen liittyvät vaikeudet ovat suuria henkilön lahjakkuuteen ja koulutustasoon nähden eikä niiden taustalla ole muita sairauksia. Vaikeudet eivät myöskään selity koulutuksen puutteella tai riittämättömillä esitiedoilla. Oppimisvaikeudet voivat vaikeuttaa esim. asioiden omaksumista, harjoitustöiden kirjoittamista, tenttimistä, ryhmätyöskentelyä, tai opettajan antamien ohjeiden noudattamista.

Oppimisvaikeuksia ovat esimerkiksi lukivaikeus (lukihäiriö), matematiikan oppimisvaikeus ja erilaiset hahmottamisvaikeudet. Myös tarkkaavaisuus- ja ylivilkkaushäiriö (ADHD) ja Aspergerin oireyhtymä voivat hankaloittaa opiskelua. Oppimisvaikeus voi olla kapea-alainen, jolloin se koskettaa vain yhtä oppimisen aluetta. Usein samalla henkilöllä voi esiintyä monenlaisia oppimisen erityisvaikeuksia samanaikaisesti.

Vamma tai sairaus

Eriasteiset vammat ja sairaudet voivat myös tuottaa joko pysyviä tai tilapäisiä esteitä opiskeluun. Pysyviin vammoihin, kuten liikunta-, näkö- tai kuulovamma, liittyviä opiskelun esteitä pystytään pitkälti mataltamaan tiloihin ja muuhun infrastruktuuriin liittyvillä ratkaisuilla ja apuvälineillä. Opiskelija voi kuitenkin hyötyä myös esimerkiksi luentomateriaalin saamisesta etukäteen tietyssä muodossa.

Sairaudesta johtuva opintojen etenemisen hidastuminen otetaan huomioon sekä opintotukeen että opintojen lisäaikaan liittyvissä päätösmenettelyissä. Pitkäaikaissairas opiskelija voi myös jäädä sairauslomalle ja saada opintotuen sijaan sairauspäivärahaa. Sairauslomalla opiskelijalla on oikeus vähäiseen opiskeluun ilman sairauspäivärahan menettämistä. Vähäiseksi opiskeluksi katsotaan enintään 40 prosenttia ohjeellisesta lukukauden tai lukuvuoden tavoitteesta.

Mahdolliset erityisjärjestelyt

Opiskelun esteitä voidaan tarvittaessa madaltaa tilanteesta ja tarpeesta riippuen mm. seuraavin käytännön järjestelyin:

- Opiskelija voi suorittaa tenttinsä erillisessä tilassa
- Opiskelija voi saada lisäaikaa tentin suorittamiseen
- Opiskelija voi kirjoittaa tentin tietokoneella
- Opiskelijalle järjestetään vaihtoehtoinen tai täydentävä tentin suoritustapa, esimerkiksi suullinen koe
- Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksien mukaan vaihtoehtoinen opintojakson suoritustapa

- Opiskelijan lukivaikeus otetaan huomioon kypsyysnäytteen kielentarkastuksessa
- Opiskelijan oppimisvaikeus otetaan huomioon esimerkiksi seuraavasti (Huom! Tämä ei tarkoita joustamista osaamistavoitteista):
 - Suoritusten arvioinnissa kiinnitetään pääsääntöisesti huomiota tiedon laadun eikä kielen ulkoasun arviointiin
 - Kielten kurseilla annetaan arvosana myös sisällöstä, mikäli se on mahdollista

Saimaan ammattikorkeakoulun ohjeet erityisjärjestelyjen saamiseksi:

Erityisjärjestelyihin ryhdytään aina opiskelijan aloitteesta. Vedotessaan oppimisvaikeuteen, vammaan tai sairauteen erityisjärjestelyjen saamiseksi opiskelijan pitää todentaa tilanteensa esimerkiksi esittämällä asiaan liittyvä ammattilaisen lausunto tutoropettajalleen. Tutoropettajan kanssa keskustelussa selvitetään, minkälaisia ongelmat ovat, mitä tukea on aiemmin niihin saanut, ja mitä tarvitsee nyt. Tutoropettaja kirjaa opiskelijan ehopsiin opiskelijan luvalla merkinnän erityisjärjestelyjen tarpeesta. Tutoropettaja välittää tiedon lausunnosta ja ehops-dokumentoinnista koulutuspäällikölle.

Jos opiskelijalla ei vielä ole oppimisvaikeudestaan varmuutta tai asiaa koskevaa todistusaineistoa, voi opiskelija olla yhteydessä opiskelijaterveyteen.

Tenttijärjestelyt

Kuulustelujärjestyksen mukaisten tenttien suorittamisesta erityisjärjestelyin tulee opiskelijan olla sähköpostitse yhteydessä opintojakson opettajaan vähintään kahta viikkoa ennen kyseistä tenttiä. Opiskelijan on kuitenkin myös ilmoitauduttava tenttiin erikseen tenttiohjeissa kerrotulla tavalla.

Opettaja ilmoittaa tarvittavista järjestelyistä koulutussihteerille Maarit Väyrykselle (maarit.vayrynen@lut.fi), joka ilmoittaa asiasta (tarvittava lisäaika ja/tai erillinen valvottava tila) ko. tenttipäivän valvovalle opettajille. Opintotoimisto järjestää mahdollisen tarvittavan häiriöttömän lisätilan. Kuulustelujärjestyksen ulkopuolisten tenttien suorittamisesta opiskelija sopii suoraan opintojakson vastuopettajan kanssa.

Opintojaksojen suoritukseen liittyvät järjestelyt

Muista erityisjärjestelyistä opintojaksoilla sekä oppimisvaikeuden huomioimisesta opintosuorituksen arvostelussa opiskelija sopii suoraan opintojakson vastuopettajan kanssa.

Opiskelija ottaa itse yhteyttä opintojaksojen opettajaan ennen opintojakson alkua, mikäli haluaa vaikeutensa huomioimista opetuksessa/arvioinnissa, tai mahdollista vaihtoehtoista opintojakson suoritustapaa. Opiskelija itse kertoo samalla ko. opettajalle, että hän on tutoropettajan kanssa käynyt keskustelun asiasta.

Opettajien harhauttaminen (tentin lisääjän tai poikkeavan opintojakson suoritustavan pyytäminen ilman perusteita) on opiskeluvilppi.

Mikäli opiskelija haluaa, että hänen kypsyysnäytteeseensä sovelletaan lukivaikeuksisten erityismenettelyjä, hänen tulee olla yhteydessä kypsyysnäytteen kielentarkastajaan ja opinnäytetyön ohjaajaan.

Yleistä neuvontaa ja apua saadakseen opiskelija voi olla yhteydessä tutoropettajaan. Hänen kanssaan opiskelija voi pohtia, minkälaiset järjestelyt opiskelua parhaiten helpottavat. Tutoropettaja voi opiskelijan luvalla olla yhteydessä opettajiin tai muuhun henkilökuntaan. Tällöin riittää, että opiskelija on todentanut erityisjärjestelyjen tarpeen tutoropettajalle.